

13.6.2022

Lastensuojelun sosiaalityöntekijän asiakasmäärän on oltava lastensuojelulain mukainen

Lastensuojelulaissa (417/2007) on säädetty lastensuojelun sosiaalityöntekijän enimmäisasiakasmäärästä 1.1.2022 alkaen. Lastensuojelulain 13 b §:n mukaan yhdellä lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä saa olla enintään 30 lasta asiakkaanaan. Muutosta sovelletaan 1.1.2024 lukien ja siihen saakka lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä saa olla enintään 35 lasta asiakkaanaan.

Lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on merkittävä vastuu valvoa lapsen etua ja edistää lapsen oikeuksia. Sosiaalityöntekijän työmäärän tulee olla tasolla, jossa hänellä on mahdollisuus perehtyä lapsen asioihin ja sosiaalityön tekemiseen lapsen etua parhaalla mahdollisella tavalla toteuttaen. Toteutetun lainmuutoksen tavoitteena on nimenomaan ollut vahvistaa lapsen oikeuksien toteutumista lastensuojelussa sekä turvata lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun tavoitteiden toteutuminen niin avo- kuin sijaishuollossa.

Aluehallintovirastoissa eri puolilla Suomea on vireillä useita lastensuojelua koskevia valvonta-asioita, joissa on kyse lastensuojelulain 13 b §:ssä säädetyn sosiaalityöntekijän vastuulla olevien lasten enimmäismäärän ylittymisestä.

Valvontaviranomaiset muistuttavat kuntia ja hyvinvointialueita niiden velvollisuudesta huolehtia, ettei lastensuojelun sosiaalityöntekijän vastuulla olevien lasten enimmäismäärää ylitetä. Lastensuojelun sosiaalityöntekijän liian suuri työkuorma vaarantaa asiakkaiden palvelujen laadun ja lapsen edun toteutumisen.

Tämän ohjeen tarkoituksena on tuoda esille lastensuojelun sosiaalityön henkilöstömitoitusta arvioitaessa huomioitavia asioita.

Sosiaalityöntekijän vastuulla olevien lasten määrässä huomioitavia asioita

Lastensuojelulakiin kirjattu lastensuojelun sosiaalityöntekijän vastuulla olevien lasten lukumäärä on enimmäismäärä, josta saa ja tarvittaessa myös tulee poiketa alaspäin. *Lastensuojelulain 13 b §:n mukaisen lapsimäärän arviointi tehdään jokaisen tosiasiallisesti työssä olevan sosiaalityöntekijän osalta, ei vakanssipohjan perusteella.* Sosiaalityöntekijän vastuulla olevien lastensuojeluasiakkaiden

lainmukaisen määrän arvioinnissa tulee myös huomioida *sosiaalityöntekijän työtehtävien kokonaisuus ja hänen työaikansa*. Jos esimerkiksi vain osa sosiaalityöntekijän työstä kohdistuu lastensuojelun sosiaalityöhön ja/tai hän tekee osittaista työaikaa, tulee hänen vastuullaan oleva lastensuojelun asiakkaiden määrä suhteuttaa tämä huomioon ottaen.

Lastensuojelun tavoitteena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Tämä perustuu tavoitteelliseen ja suunnitelmalliseen muutostyöskentelyyn, jota ei voida lain edellyttämällä tavalla toteuttaa, jos lastensuojelua ei järjestetä oikea-aikaisesti. Valvontaviranomaiset muistuttavat, että lastensuojelun asiakkuuden alkamisesta ja sen edellytyksistä säädetään lastensuojelulain 27 §:ssä. Sosiaalityöntekijöitä tulee olla riittävästi, jotta lasten etu ja oikeudet lastensuojelulaissa säädettyihin palveluihin voivat toteutua.

Asiaksmäärän lainmukaisuus varmistetaan ensisijaisesti omavalvonnalla

Sosiaalihuoltolaki (1301/2014) velvoittaa julkiset palveluntuottajat valvomaan lastensuojelun laatua, turvallisuutta ja lainmukaisuutta. Laki edellyttää, että kunnat ja hyvinvointialueet varmistavat omavalvonnan keinoin, ettei esimerkiksi yksittäisten lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden kokonaistyökuorma muodostu lastensuojelulain sallimaa suuremmaksi.

Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden työn kuormittavuuden on todettu olevan yhteydessä lastensuojelutyön organisointiin, johtamiseen ja lähiesimiesten mahdollisuuteen antaa tukea sosiaalityöntekijöille. Valvontaviranomaiset toteavat, että työn kuormittavuutta aiheuttavien tekijöiden minimoiminen osaltaan turvaa lapsen edun toteutumista lastensuojelussa.

Valvontaviranomaiset muistuttavat tässä yhteydessä myös sosiaalihuollon henkilökunnan sosiaalihuoltolain 48 §:n mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta. Ilmoitus tulee tehdä tilanteessa, jossa henkilö tehtävissään huomaa tai saa tietoonsa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan asiakkaan sosiaalihuollon, esimerkiksi lastensuojelun sosiaalipalvelujen toteuttamisessa, sekä sosiaalihuoltolain 49 § velvollisuudesta tehdä ilmoitus aluehallintovirastolle, jollei epäkohtaa tai ilmeisen epäkohdan uhkaa saada korjattua. Lain 48 §:n mukaisen ilmoituksen tehneeseen henkilöön ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia ilmoituksen seurauksena.

Valvontaviranomaisten työ painottuu jatkossa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä enenevästi kuntien ja hyvinvointialueiden omavalvonnan valvontaan. Lastensuojeluun kohdistuvassa viranomaisvalvonnassa tullaan pääsääntöisesti aina selvittämään lastensuojelulain 13 b §:n 2 momentista ilmenevän mitoitusvaatimuksen noudattaminen. Valvontaviranomaiset tulevat puuttumaan havaitsemiinsa lainvastaisuuksiin niiden käytettävissä olevin keinoin, tarvittaessa uhkasakolla tehostetulla määräyksellä.

Lisätietoja antavat:

Etelä-Suomen aluehallintovirasto:

sosiaalihuollon ylitarkastaja Elina Haahti, p. 0295 016 440

Itä-Suomen aluehallintovirasto:

sosiaalihuollon ylitarkastaja Sanna Tahvanainen, p. 0295 016 709

Lapin aluehallintovirasto:

sosiaalihuollon ylitarkastaja Marjut Aikio, p. 0295 017 384

Lounais-Suomen aluehallintovirasto:

sosiaalihuollon ylitarkastaja Sini Virtanen, p. 0295 018 017

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto:

Pirkanmaa: ylitarkastaja Saija Kujansuu, p. 0295 018 555

Keski-Suomi: ylitarkastaja Paula Mäkiharju p. 0295 018 525

Etelä-Pohjanmaa: ylitarkastaja Päivi Ahvenus p. 0295 018 575

Pohjanmaa ja Keski-Pohjanmaa: ylitarkastaja Annina Sadeoja, p. 0295 018 074

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto:

sosiaalihuollon ylitarkastaja Mirka Mäkipää, p. 0295 017 021

Valvira:

lakimies Päivi Vuorinen, p. 0295 209 402

13.6.2022

Antalet kunder för socialarbetare inom barnskyddet ska vara i överensstämmelse med barnskyddslagen

I barnskyddslagen (417/2007) har man lagstadgat om det högsta antalet kunder som en socialarbetare inom barnskyddet får ha med början 1.1.2022. Enligt barnskyddslagen 13 b § får en socialarbetare som ansvarar för barns angelägenheter högst ha 30 barn som kunder. Ändringen tillämpas från och med 1.1.2024 och till dess får en socialarbetare som ansvarar för barns angelägenheter högst ha 35 barn som kunder.

Socialarbetaren som ansvarar för barnets angelägenheter har ett betydande ansvar att företräda barnets intressen och främja barnets rättigheter. Arbetsmängden för socialarbetaren ska vara på en nivå, där hen har möjlighet att sätta sig in i barnets angelägenheter och utföra socialarbetet så att barnets intressen förverkligas på bästa möjliga sätt. Målet med den förverkligade lagändringen har uttryckligen varit att förstärka förverkligandet av barnets rättigheter i barnskyddet samt trygga förverkligandet av barn- och familjespecifika mål enligt barnskyddet i både öppen- som familjehemsvården.

Regionförvaltningsverket har flera tillsynsärenden som rör barnskydd på gång runt om i Finland, där det är fråga om överskridning av högsta antal barn på en socialarbetares ansvar enligt lagstiftning i barnskyddslagen 13 b §.

Tillsynsmyndigheterna påminner kommuner och välfärdsområden om deras skyldighet att se till, att det största antalet barn på en socialarbetares ansvar inte överskrids. En för stor arbetsbelastning på en socialarbetare inom barnskyddet äventyrar kvaliteten på tjänsterna för kunderna och förverkligandet av barnets intressen.

Syftet med den här instruktionen är att lyfta fram personaldimensioneringar i barnskyddets socialarbete när man bedömer frågor som ska beaktas.

Saker som ska beaktas beträffande antalet barn som är på en socialarbetares ansvar

I barnskyddslagen har man registrerat det högsta antalet barn som är på socialarbetares ansvar inom barnskyddet, som man får och vid behov också ska avvika från nedåt. *Bedömning av barnantalet enligt*

barnskyddslagen 13 b § görs för varje faktiskt anställd socialarbetare, inte baserat på vakansbas. Vid bedömning av det lagliga antalet barnskyddskunder som är på en socialarbetares ansvar ska man också beakta *helheten av socialarbetarens arbetsuppgifter och hans arbetstid.* Om till exempel bara en del av socialarbetarens arbete går till barnskyddets socialarbete och/eller om hen arbetar deltid, ska antalet barn i barnskyddet på hans ansvar vara i förhållande till detta.

Syftet med barnskyddet är att säkerställa barnets rätt till en trygg uppväxtmiljö, en harmonisk och mångsidig utveckling samt till särskilt skydd. Detta grundar sig på målinriktat och planmässigt förändringsarbete, som inte kan förverkligas på sätt enligt lag, om barnskyddet inte ordnas på rätt tid. Tillsynsmyndigheterna påminner om, att man i barnskyddslagen 27 § lagstadgar om början av barnskyddets kundrelation och dess förutsättningar. Det ska finnas tillräckligt med socialarbetare, så att barnets intresse företräds och rättigheter till tjänster som är lagstadgade i barnskyddslagen kan förverkligas.

Kundantalets lagenlighet säkerställs i första hand med egenkontroll

Socialvårdslagen (1301/2014) förpliktigar offentliga tjänsteproducenter att övervaka kvaliteten, säkerheten och lagenligheten på barnskyddet. Lagen förutsätter, att kommunerna och välfärdsområdena säkerställer egenkontrollen med metoder, så att till exempel arbetsbördan för enskilda socialarbetare inom barnskyddet inte blir större än det som tillåts av barnskyddslagen.

Belastningen i arbetet för socialarbetare inom barnskyddet har konstaterats vara i samband med organisering och ledning av barnskyddsarbetet samt chefernas möjlighet att ge stöd åt socialarbetare. Tillsynsmyndigheterna konstaterar, att en minimering av faktorer som orsakar belastning av arbetet säkerställer förverkligandet av barnets bästa i barnskyddet.

Tillsynsmyndigheterna påminner i samband med detta om anmälningsskyldighet enligt socialvårdslagen 48 § för socialvårdens personal. Anmälan ska göras i situationer, där man i en persons uppgifter märker eller får kännedom om en brist eller ett tydligt hot om en brist i kundens socialvård, till exempel förverkligandet av socialtjänster i barnskyddet, samt skyldigheten enligt socialvårdslagen 49 § att anmäla regionförvaltningsverket, om man inte kan korrigera bristen eller den tydliga bristen. Enligt lagens 48 § får man inte rikta negativa motåtgärder mot en person som gör en anmälan.

Tillsynsmyndighetens arbete betonas i fortsättningen med förnyelsen av social- och hälsovården i allt högre grad på tillsyn av välfärdsområdenas egenkontroll. I myndighetstillsyn som riktas till barnskyddet ska man i huvudsak alltid utreda hur dimensioneringskraven enligt barnskyddslagen 13 b 2 § följs. Tillsynsmyndigheterna ska ingripa i de lagstridigheter som man observerar med de åtgärder som de har till förfogande, vid behov med bestämmelse förstärkt med vite.

Ytterligare information lämnas av:

Regionförvaltningsverket i Södra Finland:

överinspektör för socialvården Elina Haahti, tfn. 0295 016 440

Regionförvaltningsverket i Östra Finland:

överinspektör för socialvården Sanna Tahvanainen, tfn.
0295 016 709

Regionförvaltningsverket i Lapland:

överinspektör för socialvården Marjut Aikio, tfn. 0295 017 384

Regionförvaltningsverket för Sydvästra Finland:

överinspektör för socialvården Sini Virtanen, tfn. 0295 018 017

Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland:

Birkaland: överinspektör Saija Kujansuu, tfn. 0295 018 555

Mellersta Finland: överinspektör Paula Mäkiharju tfn. 0295 018 525

Södra Österbotten: överinspektör Päivi Ahvenus tfn. 0295 018 575

Österbotten och Mellersta Österbotten: överinspektör Annina Sadeoja, tfn. 0295 018 074

Regionförvaltningsverket i Norra Finland:

överinspektör för socialvården Mirka Mäkipää, tfn. 0295 017 021

Valvira:

advokat Päivi Vuorinen, tfn. 0295 209 402